

Nogle iagttagelser fra Hansted-Reservatet sommeren 1962

Af

N. J. HERTZUM

With a Summary in English: Some Observations from the Hansted Sanctuary in Summer 1962.

Under et 2 ugers ophold i Klitmøller, Thy, i juni 1962 fik jeg rig lejlighed til at iagttage fuglelivet i Hansted-Reservatet samt i et par større nærliggende plantager — Tved, Vilsbol og Nystrup plantager — og jeg skal nedenfor efter en kort beskrivelse af området give en redegørelse for tre af mine observationer, der skønnes at have særlig interesse, for så vidt der var tale om arter, der må betegnes som sjældne her i landet.

Selve reservatet, der er offentligt tilgængeligt hele året, bortset fra perioden 15. april til 15. juni, har et areal på over 4.000 ha, hvoraf størsteparten er hede og mose. Reservatets vestgrænse — kystlinjen mellem Klitmøller og Hanstholm havn — fremtræder som en typisk vestjydsk kyststrækning, omend klitterne her er af væsentlig højde. Østover præges landskabet af store klitpartier, hvoraf flere har en højde af 100 m o. h. eller mere, og mellem disse dominerende højder ligger store hede- og mosestrækninger, der rummer en mængde lavvandede hedesøer med sparsom eller ingen bredbevoksning. I hjertet af reservatet findes tre større søer — Sokland, Blegsø og Hykjær — der ligger i forlængelse af hinanden i en nord-syd gående linje. Arealets østgrænse udgøres for den væsentligste del af foden af den gamle kystlinje, der løber parallelt med den nuværende, blot ca. 5 km østligere. Bevoksningen er overalt i reservatet lav. Fyr, pil,

lyng, hjelme og star er den dominerende vegetation.

Den 22. juni fandt jeg ved vestkanten af Blegsø i stærkt sumpet terræn en mindre koloni af Sortterne (*Chlidonias niger* (L.)). Over et område på ca. 150 × 100 m fandtes i alt 14 reder, hvoraf størsteparten var anlagt i tætte startuer. Ved min ankomst blev to flyvefærdige unger samt 10—15 voksne fugle jaget op, og ternerne kunne siden iagttages jagende lavt over søen. Efter de for mig foreliggende oplysninger er Sortternen tidligere blevet iagttaget som ynglefugl i Hansted-Reservatet, men fuglen hører ikke til reservatets bestand af konstant ynglende arter, uanset reservatet byder på områder, der kunne tjene som ynglebiotop for Sortternen. Dette er derimod tilfældet med arterne Tinksmid (*Tringa glareola* (L.)) og Rødben (*Tringa totanus* (L.)), hvilke arter foruden Sortternen fandtes i det samme område.

En anden terneart fortjener ligeledes omtale. Jævnligt iagttog jeg Sandterne (*Gelochelidon nilotica* (Gmelin)) over reservatet. Denne grove, tunge, mågelignende terne kunne flere gange ses flyvende langs kysten mellem Klitmøller og Hansted, ligesom den ofte kunne træffes strejfende over det indre reservatsområde. Som regel var der tale om en enkelt fugl, og jeg iagttog højst tre fugle samtidigt. Jeg kan desværre ikke bidrage til besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt arten ynglede i

reservatet, der dog skulle egne sig for den, idet hverken reder, æg eller unger blev fundet. På den anden side var der dog som anført lejlighed til et nærmere studium af den her i landet fåtallige og spredt forekommende terne.

Landevejen fra Thisted til Klitmøller løber langs Vandet Sø's nordre bred og er den grove grænse mellem Vilsbol og Nystrup plantager. Ved udkanten af sidstnævnte plantages nordlige del i nærheden af Vandet Sø gjorde jeg den 29. juni en bemærkelsesværdig observation, idet jeg på ca. 25 cm's afstand havde lejlighed til at iagttage to Sortstrubede Bynkefugle (*Saxicola torquata rubicola* (L.)), en art jeg ikke tidligere havde set. De to fugle (han og hun) blev set flyvende bort fra et 2—3 m højt pilekrat i stærkt sumpet terræn, hvor star og højt siv var den overvejende vegetation. Vejret var klart, og gennem stærk kikkert var det ikke vanskeligt at identificere arten. Det naturlige sammenligningsgrundlag var den Almindelige Bynkefugl (*Saxicola rubetra* (L.)), der var en særdeles almindelig fugl i området. De to fugle vendte med minutters mellemrum altid tilbage til

et bestemt sted i pilekrattet beliggende ikke 1 m over jorden. De lod deres stemme høre kraftigt hver gang de fløj ind i kratet. Flugten, der var lav, og deres øvrige adfærd mindede meget om almindelig Bynkefugls. Det sumpede terræn umuliggjorde nøjere undersøgelser, men tilstedeværelsen af de to køn og fuglenes hele adfærd indicerede stærkt mulighed for yngel, omend rede eller unger ikke blev iagttaget.

De foranstående iagttagelser er kun eksempler på, hvad et besøg i Hansted-Reservatet og dets nærmeste omgivelser kan byde interesserede. Alt i alt var opholdet der en enestående oplevelse. Jeg kan oplyse, at over 60 forskellige arter blev iagttaget, herunder Markpiber, Misteldrossel, Trane og Hjejle.

Det er givetvis ganske overflødigt i dette tidsskrift at påpege de katastrofale følger for reservatet og dermed for landets fuglebestand, såfremt de eksisterende planer om anlæggelse af motorvej gennem reservatet realiseres, men nærværende artikel kan vel tjene som en eksemplificeret understregning heraf. (Se endvidere Feltornithologen 3: 48—50.)

SUMMARY IN ENGLISH

Some Observations from the Hansted Sanctuary in Summer 1962.

During a fortnight's stay in the Hansted sanctuary, situated in the north-eastern part of Jutland, in June 1962 the following species among more than 60 others were observed: A small colony with 14 nests of the Black Tern (*Chlidonias niger*), the

Gull-billed Tern (*Gelochelidon nilotica*) was frequently seen in the area without proof of breeding, and on June 29th two individuals (male and female) of the Stonechat (*Saxicola torquata rubicola*) were observed under circumstances indicating breeding.

Modtaget 25. oktober 1962.

N. J. HERTZUM, Ordrupvej 55, Charlottenlund.